PRZEGLĄD PRASY Z. S. R. R. I EMIGRACJI ROSYJSKIEJ

Dodatek do Nr. 126 (225) Codziennego Biuletynu Wydziału Prasowego M. S. Z.

Warszawa, poniedziałek 1 października 1928 r.

TREŚĆ: ZSRR. a sprawy zagraniczne: Rumunja a ZSRR. — Polityka zagraniczna Estonji. — Sprawy wewnętrzne: Życie partyjne. — Polityka socjalna i zawodowa. — Sprawy narodowościowe. — Notatki i informacje: Różne. — Artykuły nieuwzględnione.

Z. S. R. R. A SPRAWY ZAGRANICZNE.

RUMUNJA A ZSRR.

Izwiestja 30.IX. omawiając oświadczenie dziennika „L'Independance Roumaine", który zaznaczył, że Polska i Rumunja nie zgodzą się nigdy na zmniejszenie swych armji, dopóki ZSRR. nie zobowiąże się do zredukowania własnej armji. Dziennik sowiecki zaznacza, m. in.: Wobec tego, iż Liga Narodów w swej rezolucji, powziętej na plenarnem posiedzeniu, zrzeka się całkowicie dalszych wystąpień w dziele rozbrojenia, rozwiązują się języki różnych „wypróbowanych" pacyfistów. Zaznaczając, że półurzędowy organ rumuński składa oświadczenie nietylko w imieniu Rumunji, lecz także i Polski, „Izwiestja" podkreślają, że oświadczenie takie może ponownie posłużyć jako dowód istnienia ścisłych węzłów między obydwoma krajami, podtrzymywanych zwłaszcza przez pobyt marszałka Piłsudskiego w Rumunji. Oświadczenie dziennika rumuńskiego, że ZSRR. odmawia rozbrojenia się, jest zupełną hipokryzją. W rzeczywistości ZSRR już w roku 1922 zaproponował Polsce proporcjonalne zmniejszenie zbrojeń, jednakże Polska odmówiła wówczas przyjęcia tej propozycji. Przedstawiciele Polski i Rumunji odegrali również dość wybitną rolę w odrzuceniu sowieckiej propozycji rozbrojeniowej, zgłoszonej na 5-tej sesji Komisji Przygotowawczej Konferencji Rozbrojeniowej w Genewie. Półurzędowy organ rumuński — piszą dalej „Izwiestja" — obawiając się widocznie, iż zgoda na zmniejszenie zbrojeń z uwagi na uczynione w tym względzie propozycje przez ZSRR., postawiłaby Rumunję w kłopotliwą sytuację, ucieka się do pierwotnego straszaka ewentualnej agresji ze strony ZSRR., aby domagać się zorganizowania armji międzynarodowej, co jest oczywiście niemożliwe do zrealizowania. Konkluzje dziennika rumuńskiego nie mają więc nietylko żadnego związku ze sprawą rozbrojenia, lecz mówią wyraźnie i otwarcie o przyszłych zbrojeniach.

POLITYKA ZAGRANICZNA ESTONJI.

Izwiestja 25.IX. w koresp. (Borysowa) z Rewla, nawiązują do wyjazdu estońskiego szefa państwa do Stokholmu, przyczem podkreślają: usiłowania Estonji w kierunku utworzenia bloku państw bałtyckich są kombinacją „poronioną", mogącą mieć ten tylko dodatni skutek, iż w Rewlu wreszcie zrozumieją, że zabawa w sojusze spowodować może w najlepszym wypadku utratę samodzielności w polityce zagranicznej, której kierownictwo przypadnie w udziale bardziej silnemu i zręcznemu partnerowi.

Koresp. przytacza artykuł „Lokal Anzeiger'a", który wyjazd estońskiego szefa państwa do Stokholmu przypisuje wpływom Anglji, zmierzającej do wciągnięcia Szwecji i Norwegji do frontu przeciwsowieckiego, by w ten sposób przedłużyć mur oddzielający Rosję Sowiecką od Europy od oceanu Północnego do morza Czarnego.

Zdaniem koresp., poszukiwania Estonji silnego obrońcy nie są podyktowane obawą przed niebezpieczeństwami ze strony Sowietów ani też od strony Łotwy, albowiem żadne z tych państw nie żywi względem państwa estońskiego zamiarów agresywnych. „W Rewlu — pisze koresp. — doskonale to rozumieją, lecz dziecinna zabawa w sojusze, mogące li tylko przygotować grób niepodległości estońskiej, przykuwa nadal uwagę dyplomatów. Orjentacja, zwrócona w kierunku związku bałtyckiego pod egidą Warszawy wywołała pewne rozczarowanie".

„I faktycznie, — ironizuje dziennik — świetny musi być to związek, jeśli Polska już teraz dąży do zajęcia sześciu gmin łotewskich w powiecie Iłłuksztańskim. W Rewlu już obecnie, i to przed wprowadzeniem w życie tego związku, pewien sprzymierzony attaché wojskowy, młody porucznik — począł rozporządzać się w estońskim sztabie, jak w swojej kancelarji kompanijnej".

Warszawa, której prawdziwe zamiary zostały teraz ujawnione, stała się niedogodnym punktem oporu dla „sojuszniczych" kombinacyj, przeto też wzrok Estonji został skierowany na północ. Pomimo historycznych więzów, jakie łączyły Estonję ze Szwecją, ta ostatnia obecnie — wg. korespondenta w wcale nie troszczy się o rozwój więzów kulturalnych z Estonją, a wszystkie jej usiłowania zmierzają w kierunku zagarnięcia w swe ręce przemysłu estońskiego. Polity-

czne zainteresowanie Szwecji sprawami bałtyckiemi jest niewielkie. „Dyplomacja estońska nie wzięła pod uwagę tych nastrojów szwedzkich, przeto też dając wyraz swym dążeniom do politycznego zbliżenia się z nią wywołała w politycznych kołach szwedzkich tylko zdumienie“.

Widząc niepowodzenie swego manewru zbliżenia się ze Szwecją, Estonja postanowiła zamaskować to niepowodzenie, przez wywołanie wrażenia, że omawiane dążenia miały na celu li tylko wywarcie nacisku na Finlandję w kierunku politycznego zbliżenia się tego kraju do Estonji.

W końcu okrespondent dodaje, że chcąc zatuszować powyższe niepowodzenie Estonji „Paewaleht“, zbliżony do ministerstwa spraw zagranicznych, czyni wymówkę Finlandji za jej niechęć zrozumienia sytuacji politycznej; dziennik ten usiłuje dowieść, że interesy Finlandji, Łotwy, Estonji, Litwy i Polski w dużym stopniu są wspólne wobec psychologji sąsiedniej Rosji, która zdąża do rozszerzenia swych granic.

„Obydwa usiłowania Estonji (w kierunku zbliżenia z Szwecją i z Finlandją) — kończy dziennik sowiecki — skończyły się niepowodzeniem; spowodowały one tylko niekorzystne dla Estonji wrażenie co do niestałości jej polityki zagranicznej“.

SPRAWY WEWNĘTRZNE.

ŻYCIE PARTYJNE.

Wieczerniaja Moskwa 25.IX. ogłasza komunikat o wykryciu nadużyć w organizacji partyjnej w Kisłowodsku. Członkowie komitetu rejonowego brali udział w pijatykach i zastąpili liczne stanowiska w administracji sowieckiej przez reprezentantów burżuazji. Komitet rejonowy partji rozwiązano. Zaś z instytucyj sowieckich w Kisłowodsku usunięto szereg osób.

Krasnaja Gazeta 16.IX. omawia akcję zwolenników Trockiego w sowieckiej partji komunistycznej. Pismo oświadcza, iż pewne odchylenia opozycyjne istnieją w organizacjach partyjnych i spowodowane są przez opozycjonistów, którzy ukrywają się w szeregach partji. Opozycjoniści krytykują politykę partji, nie rozumiejąc znaczenia, które posiada porozumienie władzy sowieckiej z średniozamożnym włościaństwem. Równocześnie opozycjoniści prowadzą wytężoną propagandę przeciwko osobistościom, które stanowią obecnie władzę partji. Zjednoczone plenum M. K. i M. K. K. partji stanęło bardzo słusznie na stanowisku bezwzględnego zwalczania tej szkodliwej akcji. Uchwała ta jest tembardziej słuszna, iż trockizm stał się jednym z gatunków socjal-demokracji. Prowadząc bezwzględną walkę przeciwko zwolennikom Trockiego nie powinna partja wyrzekać się równoległej walki z zamożnym włościaństwem („kułakiem“). Partja będzie nadal walczyła na dwa fronty, zarówno przeciwko „kułakom“ jak i przeciwko tym opozycjonistom, którzy usiłują nadać trwały charakter tymczasowo stosowanym t. zw. nadzwyczajnym metodom skupu zboża.

Poslednija Nowosti 23.IX. stwierdzają na podstawie analizy wiedomości prasy sowieckiej, że akcja zwolenników Trockiego w sowieckiej partji komunistycznej przybrała w ostatnich czasach znaczne rozmiary. „Trockiści“ prowadzą przeciwko większości partji ożywioną kampanję.

Słowo 24.IX. donosi, że Karol Radek otrzymał zezwolenie na zmianę miejsca swego pobytu. Z Tobolska, gdzie Radek znajdował się dotychczas na zesłaniu, wyjeżdża on do Kazaniu.

POLITYKA SOCJALNA I ZAWODOWA.

Prawda 22.IX. omawia reformę rolną w Kazakstanie. C. K. W. sowietów Kazakstanu uchwalił wysiedlenie 55 bajów, którzy czynnie przeciwdziałali tej reformie. Będą oni zmuszeni do opuszczenia granic Kazakstanu, cały ich majątek przekazany będzie niezamożnej ludności. We wszystkich miejscowościach Kazakstanu przeprowadzana jest konfiskata u szlachty tubylczej.

Izwiestja 22.IX. występują przeciwko tranzakcjom kupna i sprzedaży ziemi. Pismo zaznacza, że ludność rolnicza ZSRR nie stosuje się do decyzji partji, która zabroniła tego rodzaju tranzakcji. Wobec tego kary za dokonywanie tych tranzakcyj będą obostrzone.

Izwiestja 20.IX. ogłaszają sprawozdanie z przebiegu narady w sprawie ubezpieczenia robotników w przemyśle USRR. Akcja ubezpieczeniowa rozpocznie się w 1929 roku. Przymusowemu ubezpieczeniu podlegać będą wszyscy robotnicy, którzy otrzymywać będą po przepracowaniu określonej liczby lat emeryturę w wysokości dwóch trzecich miesięcznego zarobku.

Izwiestja 20.IX. donoszą o wprowadzeniu ćwiczeń wojskowych do programu wszystkich sowieckich uczelni zawodowych i średnich w gubernji Moskiewskiej.

Krasnaja Gazeta 16.IX. donosi, że specjalna komisja sporządziła listę b. obywateli ziemskich, którzy mają być wysiedleni z Krymu. Lista obejmuje 14 nazwisk, w tej liczbie nazwisko hr. Potockiej. W najbliższej przyszłości przeprowadzone będzie wysiedlenie dalszych 20 osób.

SPRAWY NARODOWOŚCIOWE.

Prawda 22.IX. donosi, że instytut wschodni w Moskwie opracował alfabety dla 27 narodowości wschodnia ZSRR. które nie posiadały dotychczas własnej pisowni.

Wisty 22.IX. omawia pismo okręgowej komisji ukrainizacyjnej w Charkowie do wszystkich instytucyj sowieckich w sprawie ukranizacji tych instytucyj. Pismo to podkreśla istnienie szeregu braków w akcji ukrainizacyjnej i wymaga od kierowników instytucyj sowieckich w Charkowie zastosowania ostrych środków w celu przyspieszenia ukranizacji. Wszystkie szyldy, na których napisy ukraińskie odtworzone są z błędami, mają być usunięte.

Wisty 22.IX. ogłasza uchwałę sowietu miejskiego w Charkowie o utworzeniu klubu tatarskiego.

NOTATKI I INFORMACJE.

RÓŻNE.

Izwiestja 25.IX. oświadczają w art., iż okres największych trudności aprowizacyjnych minął. Rząd sowiecki dbać będzie o wyrównanie cen zboża. Doprowadzi to do całkowitego usunięcia obecnych trudności.

Izwiestja 22.IX ogłaszają list Aleksandry Tołstoj, córki pisarza Lwa Tołstoja. W liście tym Aleksandra Tołstoja usprawiedliwia się przed zarzutami prasy sowieckiej, iż istniejąca w byłym majątku Tołstojów „Jasnaja Polana" szkoła ludowa im. Lwa Tołstoja prowadzona jest w duchu przeciwsowieckim. Według oświadczenia Aleksandry Tołstoj, kierownictwo szkoły unika jedynie propagandy militaryzmu i ateizmu wśród uczniów szkoły. Pod względem politycznym szkoła prowadzona jest w bezwzględnie lojalnym wobec władzy sowieckiej kierunku.

Ekonomiczeskaja Żizń 14.IX podaje, że 13.XI r. b. zebrać się ma w Pradze IV konferencja międzynarodowa w sprawie bezpośredniej komunikacji kolejowej z Europy do Azji przez Syberję z udziałem delegatów kolei polskich, sowieckich, francuskich, niemieckich, włoskich, austrjackich, belgijskich, czechosłowackich, łotewskich, litewskich, estońskich, japońskich, holenderskich oraz kolei wschodnio-chińskiej.

Ekonomiczeskaja Żizń 14.IX donosi o pociągnięciu do odpowiedzialności sądowej inż. Osmołowskiego i czterech techników, których specjalna komisja śledcza uznała za winnych dopuszczenia katastrofy w kopalni Gorłowskiej w zagłębiu Donieckiem.

Wieczerniaja Moskwa 15.IX podaje, że terytorjum ZSRR składa się z 15 autonomicznych republik, 16 autonomicznych obwodów, 8 obwodów regjonalnych i 16 gubernji. Te zasadnicze jednostki administracyjne podzielone są na 169 okręgów, 234 powiaty, 2387 rejonów i 1781 gmin. Ze 146 miljonów ludności ZSRR — 74% czyli 108 miljonów osób mieszka obecnie na terytorjum, na którem zastosowano nowy regjonalistyczny podział administracyjny. Terytorjum to obejmuje 15 miljonów klm. kw. czyli 71% całego obszaru ZSRR.

Wieczerniaja Moskwa 17.IX wzywa obywateli ZSRR, którzy posiadają majatek w Polsce lub posiadali przed 18.III 1921 jakikolwiek majątek ruchomy i nieruchomy na obecnem terytorjum Rzeczypospolitej, do zarejestrowania swych praw przed 5.XI r. b. w wydziale administracyjnym sowietu miejskiego w Moskwie.

Krasnaja Gazeta 16.IX. donosi o rozwoju „bandytyzmu politycznego" w okręgu Armawirskim na Kaukazie.

Sierp 12.IX. ogłasza urzędowe ceny zboża na 1928/29 rok gospodarczy w ZSRR. Cena przeciętna żyta wynosić ma 1 rubel 30 kopiejek za pud, cena jęczmienia — 1 rubel 40 kopiejek za pud, cena owsa — 1 rubel 20 kopiejek, cena gryki — 1 rubel za pud.

Rul 26.IX. twierdzi, że zagadnienie aprowizacyjne góruje nad wszystkiemi innemi zagadnieniami w życiu sowieckiem. Zdaniem pisma, sytuacja aprowizacyjna w ZSRR jest bardzo trudna i wywołuje rozdźwięki w rządzie SZRR.

Nowoje Wremia 26.IX. omawia zjazdy rosyjskie w Białogrodzie. W art. wst. pismo oświadcza, że zjazdy te są zapoczątkowaniem wielkiej akcji nad zjednoczeniem emigracji rosyjskiej na podstawach zawodowych. Organizacje, które tą akcję zapoczątkowały, posiadają dla jej przeprowadzenia wielkie środki materjalne. Pismo ogłasza sprawozdanie z przebiegu otwracia zjazdu literatów i dziennikarzy rosyjskich, mowę przewodniczącego zjazdu Niemirowicza-Danczenko, który mówił o odrodzeniu Rosji narodowej oraz o tradycyjnej przyjaźni, która łączy Rosję z Jugosławją, Czechosłowacją i Bułgarją oraz donosi o odznaczeniu kilkunastu członków zjazdu uczonych rosyjskich jugosłowiańskich orderem św. Sawwy.

Wozrożdenje 23.IX podaje szczegóły wiecu „tołstowców" w muzeum politechnicznem w Moskwie. Przemawiali na tym wiecu Czertkow, Gorbunow-Posadow, Gusiew i inni naśladowcy filozofji Tołstoja. Po ich przemówieniach uczestnicy wiecu powzięli uchwałę protestacyjną przeciwko prześladowaniu religji w ZSRR, przeciwko demoralizacji młodzieży i propagandy wojny światowej. W innej rezolucji uczestnicy wiecu domagają się od rządu skasowania kary śmierci i przywrócenia wolności słowa i prasy. Wiadomość ta znajduje do pewnego stopnia potwierdzenie w prasie sowieckiej, która atakuje komisarza ludowego oświaty Łunaczarskiego za udzielenie swego poparcia dla zwołania wiecu „tołstowców", którego uchwały nosza charakter kontr-rewolucyjny.

Rul 23.IX. donosi o walkach oddziałów armji czerwonej w Turkiestanie z oddziałami powstańców tubylczych t. zw. basmaczów w okręgu Tadżykistańskim. Władzom sowieckim udało się schwytać dowódcę basmaczów Hał-Murata, którego rozstrzelono wraz z siedmiu pomocnikami.

Rul 22.IX. twierdzi, że liczba bezrobotnych w ZSRR wynosi obecnie 3 miljony osób, w tej liczbie 500 tysięcy robotników ciężkiego przemysłu. W najbliższym okresie liczba bezrobotnych powiększy się o 500 tysięcy osób wskutek ukończenia robót rolnych.

Ruś 22.IX donosi o samobójstwie b. generała „białych" armij rosyjskich Mansztejna w Sofji. Samobójstwo było skutkiem przeżyć osobistych.

Rul 21.IX ogłasza komunikat zagranicznej delegacji rosyjskich socjalistów-rewolucjonistów lewicy w sprawie samobójstwa członka tej partji Łogaczowa, który spalił się żywcem w więzieniu sowieckiem w Taszkiencie.

Rul 21.IX donosi, że w Moskwie otwarto pod protektoratem ambasady francuskiej wystawę współczesnej sztuki francuskiej.

ARTYKUŁY NIEUWZGIĘDNIONE.

Ekonomiczeskaja Żizń 14.IX. Sowiecko-niemieckie stosunki gospodarcze. — Perspektywy rozwoju przemysłu naftowego.

Wozrożdenje 17.IX. Odezwa Rosyjskiego Komitetu Narodowego do świata cywilizowanego. — 18.IX. Wydalenie emigrantów Rosjan z Polski.

Poslednija Nowosti 18.IX. Dokoła sprawy księgarni „Rossica" (korespondencja Portugałowa z Warszawy).

Zak. Gr. Prac. Dr., S. z. o. o., Nowy Świat 54, tel. 15-56 i 242-40

Drukowane na prawach rękopisu.